

Test poměrnosti cíle a prostředku

verze 1.4

Účel

Účelem *Testu poměrnosti cíle a prostředku*¹ je v konkrétní právní věci přezkoumatelně právně upřednostnit použití určitého práva, svobody nebo obecného dobra před jiným kolidujícím právem, svobodou nebo obecným dobrem a rozptýlit možné pochyby nebo sporné otázky právní s tím spojené, které mají význam pro soudcovské nebo úřednické rozhodnutí, a tak vyloučit nebo omezit možnou hrozbu svévole.

Prohlášení shody

Test poměrnosti cíle a prostředku odpovídá právním požadavkům, které vyplývají pro řešení střetu práv, svobod nebo obecných dober zejména z:

- a) *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb., *Opčního protokolu*, vyhl. pod č. 169/1991 Sb., a *Druhého opčního protokolu týkajícího se zrušení trestu smrti*, vyhl. pod č. 100/2004 Sb. m. s.
- b) *Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb.
- c) *Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., *dodatkového protokolu a protokolů č. 2, 4, 6 a 7*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., a *protokolu č. 9*, vyhl. pod č. 41/1996 Sb.
- d) *Listiny základních práv a svobod*, vyhlášené jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.
- e) *zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku*, ve znění pozdějších předpisů,
- f) *§ 16 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce*, ve znění pozdějších předpisů.

¹ V původní, zkušební, podobě byl test zveřejněn Masarykovou univerzitou v Brně v roce 2006 na jejím Elportálu, přístupném v síti elektronických komunikací na adrese <http://www.is.muni.cz/elportal/>. Knižně vyšel test opatřen úvodní studií *Váhy a měř aneb Test poměrnosti cíle a prostředku* v pokonferenčním sborníku; in: Šínová, R. (ed.): *Olomoucké právní dny 2008*. Olomouc: Iuridicum olomucense 2008, sv. I, s. 21 – 46. Časopisecky vyšel jako část přepracované širší studie stejného názvu v *Právniku*, 148, 2009, č. 7, s. 673 – 704.

Test poměrnosti cíle a prostředku dále zásadně odpovídá právní argumentaci obsažené v odůvodněních následujících právních rozhodnutí, a to v:

- a) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, zveř. pod č. nál. 46 Sb. n. a u., sv. 2, vyhl. pod č. 214/1994 Sb., ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení trestního řádu*
- b) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 9. 10. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 15/96, zveř. pod č. nál. 99 Sb. n. a u., sv. 6, vyhl. pod č. 280/1996 Sb., ve věci návrhu na zrušení ustanovení zákona o vlastnictví bytů a ústavní stížnosti proti rozhodnutí Ministerstva obrany ve věci žádosti o souhlas s prodejem bytů ozbrojených složek*
- c) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 17. 2. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 16/98, zveř. pod č. nál. 25 Sb. n. a u., sv. 13, vyhl. pod č. 68/1999 Sb., ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona o střelných zbraních*
- d) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01, zveř. pod č. nál. 37 Sb. n. a u., sv. 25, ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku Vrchního soudu v Praze v řízení o ochraně osobnosti*
- e) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 41/02, zveř. pod č. nál. 10 Sb. n. a u., sv. 32, vyhl. pod č. 98/2004 Sb., ve věci návrhu na zrušení ustanovení zákona o ochraně utajovaných skutečností*
- f) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 11. 6. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 40/02, zveř. pod č. nál. 88 Sb. n. a u., sv. 30, vyhl. Pod č. 199/2003 Sb., ve věci návrhu na zrušení ustanovení zákona o kolektivním vyjednávání*
- g) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04, zveř. pod č. nál. 223 Sb. n. a u., sv. 39, zveř. v Soudních rozhledech, 2006, č. 2, s. 49 – 53, ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě v řízení o omezení způsobilosti k právním úkonům*
- h) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 12. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 83/06, ve Sb. n. a u. dosud nezveřejněný, vyhl. pod č. 116/2008 Sb., ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákoníku práce.*

Položená právní otázka

Pomocí testu má být zodpovězena následující právní otázka:

Tato otázka mi byla položena zadavatelem, jímž je:

Předložené podklady

Při posuzování zadané právní otázky jsem vycházel z následujících podkladů:

Podklady mi byly předloženy _____

Za svá jsem vzal skutková tvrzení, obsažená ve shora uvedených podkladech, o jejichž věrohodnosti jsem neměl pochyb, a bez nichž by nebylo lze učinit závěr o právní otázce.

Hlediska

Východiskem dosažení právního závěru mi byly následující skutečnosti (hlediska):

- a) skutkové okolnosti a jejich vzetí za své
- b) právní posouzení.

Použité metody

K zodpovězení právní otázky jsem použil, krom obecně uznávaných nebo právně přikázaných metod výkladu mezinárodních smluv, právních předpisů, právních úkonů nebo právních rozhodnutí, následující metody, vedoucí k dosažení právního závěru, a to:

- a) metodu uznání skutkových tvrzení
- b) vědecké metody logické (obecné metody)

- c) metodu ústavní, mezinárodní a komunitární konformity
- d) metodu poměrnosti (proporcionality), (metodu vážení)
- e) metodu vnímání újmy (objektivní způsoblosti újmy)
- f) metodu celkového hodnocení.

1. Část popisná

1.1 Označení případu

1.2 Skutkový popis zásahu do práva, svobody nebo všeobecného dobra

1.3 Podřazení skutkového děje (zásahu) právní kvalifikaci

1.4 Popis zamýšleného cíle, sledovaného zásahem

1.5 Právní kvalifikace zasaženého práva, svobody nebo všeobecného dobra (právního principu) vč. vymezení jeho podstaty a smyslu

1.6 Právní kvalifikace vykonaného práva, svobody nebo uplatněného všeobecného dobra (právního principu), jehož výkonem či uplatněním došlo nebo může dojít k zásahu, vč. vymezení jeho podstaty a smyslu

1.7 Údaje o nositeli zasaženého práva či svobody nebo o poživatelích všeobecného dobra

1.8 Údaje o původci zásahu

1.9 Popis zásahu z toho hlediska, zda se dotýká podstaty a smyslu zasaženého práva, svobody nebo všeobecného dobra

2. Část rozborová

2.1 Spravedlivost cíle zásahu (legitimita cíle); (opakem svévolné zásadní snížení celkového standardu práv, svobod nebo všeobecných dober)

2.2 Spravedlivost důvodu (nezbytnost) dosažení cíle zásahu (legitimita důvodu)

2.3 Objektivní způsoblost zásahu dosáhnout zamýšleného cíle (dosažitelnost)

cíle)

- 2.4 Popis event. jiných způsobů (variant prostředků), jimiž bylo nebo by bylo možno objektivně dosáhnout stejného nebo srovnatelného cíle šetrněji² (popis alternativních způsobů)
- 2.5 Věcná nebo právní možnost použití event. šetrnějšího (alternativního) způsobu
- 2.6 Spravedlivost způsobu zásahu [šetrnost (vhodnost) použitého prostředku zásahu, zvoleného z více event. možných prostředků při vyloučení nebo omezení újmy či jiného záporného dopadu (minimalizace záporného dopadu) včetně popisu záporného dopadu (legitimita, resp. optimalita zvoleného způsobu)]
- 2.7 Přiměřenost zásahu zamýšlenému cíli [přiměřenost (vážení) v užším smyslu]; viz část 3.

3. Část důkazní³

- 3.1 Důkaz empirický (např. rozsah zásahu, následky aj. skutkové okolnosti případu)
- 3.2 Důkaz systémový (zhodnocení zařazení zasaženého práva, svobody nebo všeobecného dobra v právním řádu)
- 3.3 Důkaz kontextový (zvážení dalších záporných dopadů, k nimž by došlo upřednostněním jednoho práva, svobody nebo všeobecného dobra před jiným)
- 3.4 Důkaz hodnotový (zvážení podstaty, smyslu a významu střetnuvších se hodnot v obecně uznávané hierarchii hodnot)
- 3.5 Zhodnocení všech důkazů přiměřenosti zásahu k cíli, které jsou jednotlivě zhodnoceny výše, v jejich vzájemné souvislosti

² Donucující právní příkaz aplikační šetrnosti vyplývá z čl. 4 odst. 4 věty první Listiny základních práv a svobod a zní takto: „Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetrně jejich podstaty a smyslu.“. Na základě podobnosti tento příkaz platí též pro šetrné omezení kolidujících práv a svobod navzájem, a to nejen základních, nebo pro šetrné omezení kolidujících obecných dober.

³ Důkazy přiměřenosti zásahu zamýšlenému cíli (důkazy přiměřenosti v užším smyslu); viz bod 2.7. Jedná se jednak o právní odůvodňování (právní otázku), jednak o dokazování skutkového děje (skutkovou otázku).

4. Závěr

Na základě shora podaného metodického posouzení právní věci v jednotlivostech i v jejich souvislosti vyslovuji následující právní názor, jímž odpovídám na položenou právní otázku:

Upřednostnění výkonu / ochrany _____

před _____

bylo/bude / nebylo/nebude

ve výše popsaném případě právně možné.

Doložka

Prohlašuji na svou odbornou a stavovskou čest, že k výše uvedenému právnímu názoru jsem dospěl podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávislé na jiných osobách, pouze na základě výše uvedených podkladů, hledisek, metod a právních norem vyplývajících z citovaných pramenů.

Shora podaný závěr vyjadřuje právní názor posuzovatele, který je argumentačně podložen, jak je výše uvedeno.

Test poměrnosti cíle a prostředku, obsahující právní názor z něho vyplývající, je předložen bez rozporů.

Tento test obsahuje (...) číslovaných a v jednu listinu spojených stran bez příloh.

Posuzovatel:

V _____ dne _____